

ZPRAVODAJ

MUZEA KOMENSKÉHO V PŘEROVĚ

LEDEN–BŘEZEN 2019

**Příjemnou cestu rokem 2019
a školákům krásné
pololetní vysvědčení!**

NOVOROČNÍ SLOVO ŘEDITELE MUZEA

Vážení čtenáři,

právě vyšlo první číslo našeho muzejního čtvrtletníku v novém roce 2019. Rád bych Vám jen stručně, omezen rozsahem tradičního úvodníku, sdělil pár dojmů z roku uplynulého a nastínil několik plánů k roku nadcházejícímu.

Nedávno skončený rok 2018 byl z pohledu našeho muzea opět velmi pestrý. V záplavě kulturních akcí a výstav nemohu jako ředitel nezmínit čtyři největší projekty, na kterých jsme spolu s mými kolegy pilně pracovali. Díky podpoře našeho zřizovatele Olomouckého kraje jsme připravovali žádost o dotaci (IROP - výzva č. 76 - muzea) na rekonstrukci a přístavbu budovy ornitologické stanice, dokončovali prováděcí dokumentaci a navrhovali novou moderní ornitologickou expozici. Důkladně zpracovaný projekt byl zatím zařazen jen mezi náhradníky, ale budeme usilovat dál o jeho realizaci. Úspěšně jsme dokončili výstavní a na něj navazující celoměstský projekt „100letá Republika. Přerov 1918-2018“. Zdařilá spolupráce se Statutárním městem Přerov a jím zřizovanými kulturními institucemi, ale i s velkým množstvím dalších institucí, podniků, živnostníků, kulturních organizátorů i jednotlivých sympatizantů připomněla kulaté výročí republiky opravdu důstojně. Další dva zásadní investiční projekty muzea stále běží. Blíže ke svému zdárnému dokončení je rekonstrukce budovy Nábř. Dr. E. Beneše 21 na hlavní depozitář muzea. Stavba má být hotova do konce února 2019 a po zbytek roku bude probíhat stěhování pracovišť a transport sbírkových předmětů prostřednictvím specializované firmy. V celém průběhu roku 2019 bude pokračovat další významná a veřejností se zájmem sledovaná stavební akce Záchra-

na a zpřístupnění paláce na hradě Helfštýn, kde zhotovitel požádal o prodloužení termínu do dubna 2020.

K mé každoroční zprávě patří vždy informace o návštěvnosti. Všechny zpřístupněné objekty našeho muzea navštívilo přes 105 tisíc návštěvníků. To je o něco méně než v předchozích letech, ale vysvětlení je logické. Ti z Vás, kdo dění v muzeu sledují, vědí, že největším lákadlem pro naše návštěvníky bývá tradičně hrad Helfštýn. Ten měl omezenou otevírací dobu i omezený počet kulturních akcí z důvodu zmíněné záchrany hradního paláce. I přesto si do této atraktivní kulturní památky našlo cestu 77 378 hostů! Přerovský zámek se na dosažených číslech podílel více než 20 tisíci a ORNIS 7,5 tisíci návštěvníků.

Jistě se těšíte, že prozradím, jaké budou hlavní taháky výstavní sezóny 2019. Na zámku v Přerově, kromě dalších zajímavých výstav, bude realizován hlavní výstavní projekt s názvem „Šejdiři a šizuňkové. Střípky z historie falšování potravin“, který doprovodí přednášky, komentované prohlídky a také lektorovaný edukační program. Sezónní výstava přírodovědného pracoviště ORNIS bude zasvěcena problematice dravců a ta na hradě Helfštýně věnovaná uměleckému kovářství ponese název „Héfaistovy vavříny“. I naše nejnavštěvovanější a také největší akce má své dějiště na hradě Helfštýně. Bude jí „38. ročník mezinárodního setkání uměleckých kovářů Hefaiston“, které proběhne od pátku 23. do neděle 25. srpna 2019.

Milí čtenáři, návštěvníci výstav, turisté, školní děti, badatelé, kolegové, odborníci, Vám všem, kteří využíváte našich služeb, přeji na začátku nového roku mnoho zdaru a spokojenosti.

Radim Himmler, ředitel muzea

Vzácné přírůstky do fondu starých map

Muzeum Komenského v Přerově spravuje naprosto unikátní sbírku starých map Moravy, kterou se nám podařilo na konci roku 2018 rozšířit hned o několik velmi vzácných kusů.

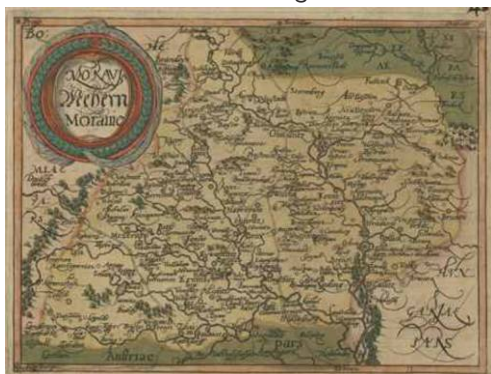
Helena Kovářová

Především byla obohacena kolekce Komenského mapy Moravy, u které je známo 13 tiskových desek, tedy základních variací mapy. Přerovské muzeum získalo exemplář Bodenehrova vydání a rozšířilo tak svou kolekci o dvanáctou variantu Komenského mapy, která se označuje zkratkou KMM U. Kromě výtisku signovaného Gabrielem Bodenehrem (kolem roku 1720) byl zakoupen také exemplář druhého vydání, kde byly nakladatelské údaje přerity novým majitelem tiskové desky Georgem Christophem Kilianem. (1758).

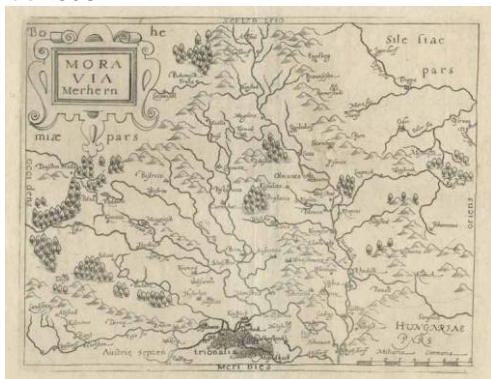
Mezi novými přírůstky jsou také dvě odvozeniny Fabriciovy mapy a to z období tzv. kolínské kartografické školy, jejíž produkce je dnes velmi raritní záležitostí. Jedná se především o rozměrově malou mapu Moravy s titulem „Moravia - Mehern - Moravie“, která vyšla poprvé v roce 1579 v Kolíně nad Rýnem. Byla zhotovena pro první cestovní atlas (také atlas cest), který byl vydán anonymně pod názvem „Itinerarium Orbis Christiani“ a později pod názvem „Itinerarium Europae“. Za jeho vznikem a tiskem stojí zná-

známý rytec a kartograf Franz Hogenberg. Na práci se mohli podílet i další učenci jako například Jean Matal, známý spíše jako Johannes Metellus Sequanus, nebo Michael von Eitzing.

Tato mapa Moravy vycházela z holandského Orteliova atlasu, ale nově byly zakresleny dálkové a obchodní trasy, a to velmi spolehlivě. Navíc byla na okraje map zapsána jejich cílová města, tedy směry jednotlivých cest. Jediný exemplář na území České republiky se dosud nacházel v mapové sbírce Masarykovy univerzity v Brně.

Dalším velmi cenným přírůstkem je mapa s titulem „Moravia - Merhern“ zhotovená Johannem Metellem pro atlas „Germania Superior“, který vyšel tiskem v roce 1598.

Pokračování na straně 3

Opět se jedná o variantu Fabriciovy mapy Moravy z produkce tzv. kolínské kartografické školy. Jediný dosud známý exemplář na území ČR se nachází v Mapové sbírce Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Ale vzhledem ke špatně určené dataci a původu nebyla tomuto nadmíru zajímavému kartografickému dokumentu věnována patřičná pozornost.

Oba unikátní přírůstky variací Fabriciovy mapy, pocházející z období tzv. kolínské kartografické školy, prezentovala správkyně fondu Mgr. Helena Kovářová na XXXIX. sympoziu z dějin geodé-

zie a kartografie, jehož pořadatelem bylo Národní technické muzeum v Praze. Příspěvek bude v tištěné podobě publikován v periodiku „Rozpravy NTM“. Na trhu se vydání těchto map vyskytují jen velmi vzácně, proto bylo nutné několik let monitorovat nabídku antikvářů u nás i v zahraničí, než mohla být akvizice uskutečněna.

Muzeum Komenského v Přerově se nyní může pochlubit naprosto jedinečnou kolekcí map Moravy z 16. a 17. století, jakou nevlastní žádná jiná instituce v České republice.

Také Vás zajímá rekonstrukce podoby pravěkých lidí moderními metodami?

Tak přesně pro Vás je 22. ledna 2019 v 17 hodin připravena stejnojmenná přednáška Mgr. Evy Vaničkové, antropoložky a kurátorky sbírkových fondů Moravského zemského muzea v Brně – Centra kulturní antropologie (pavilon Anthropos).

K velmi atraktivnímu tématu, týkajícímu se vzhledu prehistorických obyvatel Evropy a možností moderní antropologické rekonstrukce jejich podoby, se vysloví specialistka z Moravského zemského muzea v Brně, antropoložka Eva Vaničková. Jedním z výsledků její činnosti v Laboratoři antropologické rekonstrukce (ve spolupráci se sochařem Ondřejem Bílkem) je v současnosti asi nejdokonalější rekonstrukční figurína neandertálce, kterou mají návštěvníci přerovského muzea možnost obdivovat na výstavě Příběhy z pravěku. Přednáška spolu s obrazovou prezentací se bude týkat moderních metod antropologické rekonstrukce podoby nejen zmíněného neandertálce, ale také muže z keltského

oppida Závist a dalších konkrétních pravěkých lidí, jejichž kosterní pozůstatky archeologové nacházejí.

Pohřeb Slavomíra Kratochvila v Přerově

5. ledna 2019 si připomínáme sto let od pohřbu první oběti protirakouského odboje, technického úředníka firmy Heinik a člena přerovského Sokola Slavomíra Kratochvila.

Kristina Sehnálková

Rodák z vesničky Trnava (nar. 2. ledna 1889) Slavomír Kratochvil studoval Vyšší průmyslovou školu v Brně a po studiích pracoval od roku 1907 u přerovské firmy Heinik. Byl velmi společensky činný – psal do přerovských novin a věnoval se sportovní a výchovné činnosti v místní sokolské jednotě.

18. listopadu 1914 byl za šíření protiválečných letáků spolu s dalšími zatčen a jako jediný ze zadržených odsouzen u vojenského soudu v Moravské Ostravě k trestu smrti zastřelením. Smrt Slavomíra Kratochvila se stala jedním ze symbolů protirakouského odboje. Již za dva měsíce po vyhlášení samostatného Československa uspořádali Přerované a zejména členové Sokola Kratochvilovi pohřeb v místě bydliště – městě Přerově.

Letos si připomínáme nejen sté výročí tohoto pohřbu, ale také 130. výročí jeho narození.

Poprava Kratochvilova učinila na mne veliký dojem. Byl jsem hned od vypuknutí války dobře informován o protičešské a zejména protisokolské náladě v rozhodujících kruzích vojenských; odsouzení Kratochvilovo bylo mi důkazem, že Vídeň nadobro trhá svazky s námi a povoluje úplně násilnické politice militaristického pangermanismu. Proto smrt Kratochvilova stala se mně jedním z hlavních důvodů pro mé definitivní protirakouské rozhodnutí.

(T. G. Masaryk, 1920)

Nové archeologické objevy na hradě Helfštýně

I přes střídající se teplotní výkyvy a náhlé změny počasí v závěru loňského roku probíhaly na hradě Helfštýně stavební práce v souvislosti s realizací akce: „Muzeum Komen-ského v Přerově – záchrana a zpří-stupnění paláce na hradě Helfštýn“. Souběžně se stavbou byl prováděn záchranný archeologický výzkum.

Zdeněk Schenk

V měsíci listopadu a prosinci 2018 došlo v souvislosti s realizací výkopu drenáže, vedené podél vnitřní líce západního průběhu parkánové zdi, k odkrytí svrch-ní části terénních vyrovnávek v prostoru takzvaného hřbitova. Ve vyrovnávce, ob-sahující značný podíl stavebního od-padu bylo vedle zlomků cihel a vápen-né malty rovněž nalezeno velké množ-ství prejz, kterými byla kryta střecha pa-láce v období pozdního středověku a ra-ného novověku. Z této vyrovnávky po-chází rovněž zlomky pískovcových ar-chitektonických článků. Konkrétně jde o klenební žebra, která mohou hypo-teticky pocházet z hradní kaple situo-vané v severním křídle paláce. Z mo-vitých archeologických nálezů zaujmou vedle velkého množství zlomků novo-věké kuchyňské keramiky především zeleně glazované renesanční komorové kachle s reliéfními motivy.

K nejzajímavějším patří zlomek kachle s vyobrazením jednoho z původně tří patriarchů Starého zákona. Jde o polo-postavu muže s plnovousem a turbanem ovinutou hlavou.

Na dalším torzu zeleně glazovaného re-nesančního kachle vidíme polopostavu muže držícího v pravé ruce kruh, na kte-rém sedí ještěrka. Pod kruhem je patrná část nápisu LAFF. V horní části reliéfu je umístěno slunce.

Torzo zeleně glazovaného renesančního kachle s vyobrazením muže držícího kruh, na kterém sedí ještěrka.

Motivu bývá přisuzován alchymistický podtext, i když zobrazená ještěrka může také souviset se symboly Logiky. Na dalším kachli je ztvárněna polopostava ženy zpodobňující Geometrii – jedno ze sedmera svobodných umění (gramatika, logika, rétorika, geometrie, aritmetika, astronomie a hudba),

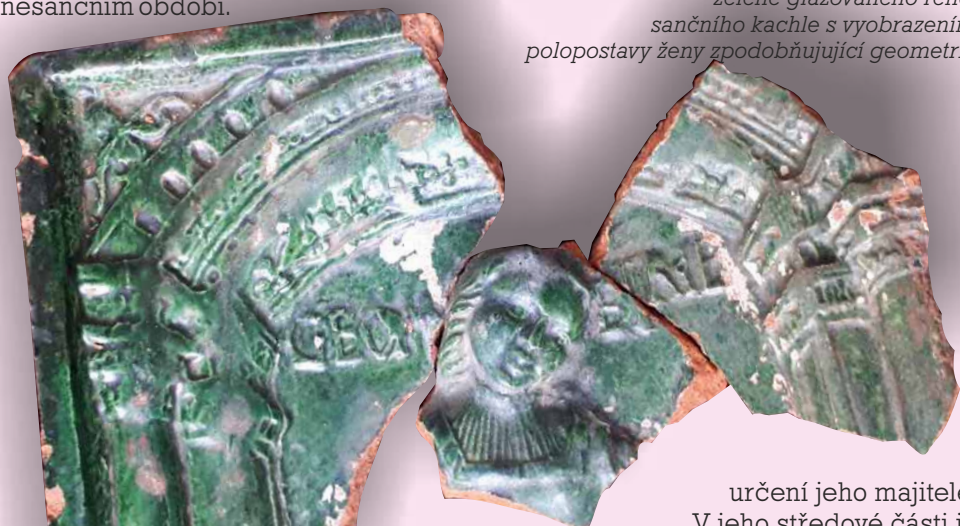
Pokračování na straně 6

Torzo zeleně glazovaného renesančního kachle s vyobrazením jednoho z patriarchů Starého zákona.

které patřily k oblíbeným námětům v renesančním období.

*Torzo
zeleně glazovaného rene-
sančního kachle s vyobrazením
polopostavy ženy zpodobňující geometrii.*

K tomuto
helfštýnekému
exempláři známe
analogický nález, který pochází

z městského prostředí. Konkrétně z domu č. 26 na Horním náměstí v Přerově. Renesančními kachlovými kamny byly místnosti paláce na Helfštýně vybaveny v době, kdy hrad vlastnil Jan z Pernštejna zvaný Bohatý, případně jeho synové Jaroslav a Vratislav Nádherný z Pernštejna. Na základě nalezených mincí a souboru renesančních kachlů lze datovat vznik terénních vyrovnávek v prostoru parkánu nejdříve do 2. poloviny 16. století.

V průběhu záchranného archeologického výzkumu byla prováděna prospekce za pomoci detektoru kovů, jejímž prostřednictvím se podařilo zachránit také početný soubor drobných kovových předmětů. K nejzajímavějším patří nález drobného typáře, který byl vyroben z nekvalitní slitiny, což znesnadňuje

určení jeho majitele. V jeho středové části je nepříliš dobře patrné erbovní znamení a kolem nečitelný opis. K poměrně častým nálezům patří ztrátové mince. V nalezené kolekci převažují zejména ražby Vladislava Jagellonského (1471–1516), Ludvíka Jagellonského (1516–1526), Ferdinanda I. Habsburského (1526–1564), pasovského biskupa Arnošta Bavorského (1517–1540) a feniky salcburských arcibiskupů. Dále jsou několika kusy zastoupeny ražby města Zhořelec. K nejmladším mincím získaným během výzkumu ze svrchních

Detail typáře v nálezovém stavu.

Dokončení na následující straně

úrovní terénních vyrovnávek náleží měděný krejcar Františka I. ražený v roce 1800 v pražské mincovně a dále ztráty drobných mincí z 2. poloviny 19.-pol. 20. století. V současné době je soubor nalezených mincí podroben detailnímu numismatickému rozboru, který odpoví na řadu otázek.

Kolekce mincí v nálezovém stavu získaná z úrovně terénních vykopávek na parkánu.

Část kolekce mincí získaná z úrovně terénních vykopávek na parkánu.

K původním výplním oken místností hradního paláce patří nálezy olověných rámečků a zlomků jejich skleněných výplní. K nalezeným předmětům ze skla patří také menší zlomky pohárů a dalších skleněných nádob. Zajímavý nález

představuje rovněž dochovaná část píšťalky ze zvířecí kosti opatřená dvěma otvory na straně jedné a jedním na druhé straně. Provrt umístěný v kloubu kosti byl určený pro zavěšení.

Kostěná píšťalka nalezená na parkánu.

Kategorii militárií reprezentuje torzo palné zbraně. Jde o zlomek železné hlavně hákovnice roztržené při výstřelu. Z areálu hradu pochází několik obdobných kusů, které budou podrobeny metalografické analýze. K úplnému výčtu méně všedních nálezů je třeba ještě zmínit zlomek keramické troubele z dýmky ze 17. století, který zastupuje jednu z nejstarších kuřáckých pomůcek na Přerovsku. Během zimních měsíců nového roku by mělo proběhnout postupné laboratorní ošetření archeologických nálezů získaných v průběhu loňské sezóny 2018 a jejich následné zařazení do nové archeologické sbírky Muzea Komenského v Přerově.

STŘÍPKY Z HOUBAŘSKÉ PORADNY ORNIS

Mykologická poradna přerovské ornitologické stanice – ORNIS poskytuje své služby houbařům již dlouhá léta. O tom, jak probíhala loňská sezóna jsme si povídali s předním přerovským mykologem, pracovníkem ORNIS Jiřím Polčákem.

Kristina Sehnálková (KS): Tak hned na úvod se zeptám, Jirko: Tak co? Rostly, rostly?

Jiří Polčák (JP): Houbařská sezona v roce 2018 nepatřila rozhodně k těm úspěšným. První jarní druhy začaly růst pouze minimálně od poloviny března do konce dubna. Houbařskou poradnu navštívilo jen pár houbařů s běžnějšími druhy jako je čirůvka májovka a závojenka podtrnka, občas byl donesen houževnatec tygrovaný, kačenka česká nebo jedovatá třepenitka svazčitá. Vůbec nerostly smrže a ucháče. Od května až do konce srpna bylo doneseno jen pár běžných druhů. Počasí houbám vůbec nepřálo, nálezy byly spíše náhodné a to pouze v místech, kde alespoň trochu zaprášelo.

(KS): Ale na podzim se přece jen situace zlepšila. Vycházím z toho, že jsem, ku podivu, i já něco málo našla.

(JP): To je pravda. Od poloviny září až do poloviny listopadu byly pro růst hub podmínky lepší podmínky. Návštěvnost mykologické poradny výrazně stoupla, téměř každý den si nějaký houbař přišel svůj úlovek ověřit. Mezi běžnými druhy pečárek, holubinek, ryzců, muchomůrek a hřibů se našlo i několik zajímavých a vzácných druhů.

(KS): Můžeš nám k tomu říct něco podrobnějšího? Protože i ty sám jsi přece často nálezce pokladů mezi houbami, ne?

(JP): Jednoznačně nejvzácnější druh, který byl do poradny přinesen byl záko-

nem chráněný hřib Fechtnerův, hned ze dvou lokalit (okolí Bystřice pod Hostýnem a Vsetína). Na Přerovsku tento druh nebyl doposud nalezen a v poradně se objevil poprvé. Další vzácný druh, hřib horský, byl nalezen až na Šumavě v okolí horské Kvildy. Do poradny byl donesen houbařem z Přerova, který jej našel během dovolené. Rozhodně však to nebyl nejvzdálenější úlovek. Několik druhů bylo určeno na základě zaslaných fotografií z Jihoafrické republiky, Madeiry a Finska. Celkem pravidelně bývají zasílány fotografie, občas i čerstvé houby, ze Slovenska.

(KS): Ale nejčastější bude stejně asi klasická otázka houbařů – amatérů: „Jedlá, nebo jedlá jen jednou?“, že?

(JP): Každoročně se v poradně objevují houby prudce jedovaté, např. muchomůrka zelená a tygrovaná, vláknice začervenalá, čechratka podvinutá a čepičatka jehličnanová. Nejhojnější houbou v poradně byla jedovatá pečárka zápašná a muchomůrka tygrovaná. Z jedlých druhů dominovala muchomůrka růžovka. Vzácné houby (uvedené v Červeném seznamu hub ČR) jako je hřib plavý, rubínový, medotrpký a Quéletův byly doneseny z městského parku Michalov v Přerově.

Dokončení na straně 9

Celkem v roce 2018 navštívilo poradnu 112 houbařů, kterým bylo určeno 51 druhů hub. Poměrně dost druhů hub bylo určeno také mykologické poradně v Olomouci.

Hřib horský

(KS): To je ale poměrně úctyhodné číslo...

(JP): Ano, ale bohužel čím dál častěji houbaři přináší plné krabice a koše hub k určení (posbírají v lese naprosto vše, co najdou). Většinou je ani nezajímá, jaké druhy posbírají, chtějí jen vyčlenit houby vhodné k jídlu, což je v tomto případě nesmysl – často je více jak polovina hub jedovatých a plesnivých smíchaných s jedlými dohromady. Každoročně je zasláno velké množství fotografií hub s žádostí o určení. Fotografie jsou často velmi nekvalitní, jsou na nich vyobrazeny přestarlé a nahnílé plodnice a není uveden ani základní popis houby s místem nálezu.

Hřib Moserův

(KS): V tomto ohledu se ale snažíte o osvětovou činnost, že?

(JP): Pro houbařskou veřejnost byly uspořádány i čtyři Houbařské pondělky, kde si návštěvníci mohli prohlédnout výstavku právě rostoucích druhů hub a ochutnat několik houbových pokrmů. Během tematických přednášek se mohli dovědět i další zajímavosti a rady týkající se houbaření. Další houbařské přednášky byly uskutečněny v Olomouci, Brně a Ostravě.

Houbařské pondělí

(KS): A jak tedy hodnotíš loňskou mykologickou sezónu z odborného hlediska?

(JP): Rok 2018 příliš nepřál houbařům, ale mykologové mohou být spokojeni. Díky teplému počasí s minimem srážek byly nalezeny i vzácné druhy rostoucí více v jižní Evropě. Historicky podruhé byl nalezen na jižní Moravě hřib Dupainův. Na Vsetínsku byla objevena nová lokalita pro hřib zavalitý, tamtéž byl nalezen i hřib šedorůžový, který byl popsán v roce 2017 jako nový druh pro vědu. V Přerově byl zjištěn (poprvé z volné přírody) velmi vzácný druh tropické bedly křídové, do současnosti u nás známé pouze ze skleníků.

(KS): Děkuji Ti za rozhovor a přeji, aby celý letošní rok probíhal ve znamení (nejen) houbařského štěstí.

Dana Hlobilová umí žít

Malířka a výtvarnice Dana Hlobilová patří, ač léta žije v Praze, k nestorkám přerovské umělecké scény. O její připravované výstavě v Muzeu Komenského v Přerově nám podal zprávu její kurátor, historik umění Kamil Lukeš.

Je to už více než deset let, kdy jsme mohli naposled vidět v Přerově díla této významné akademické malířky. V minulém roce oslavila Dana Hlobilová významné životní jubileum (nar. 21. května 1928), a proto jsme se rozhodli k této příležitosti uspořádat výstavu.

Díla pro připravovanou výstavu byla vybírána především z tvorby posledních patnácti let a budou v našem městě prezentována poprvé. Uměleckou tvorbu Dany Hlobilové lze rozdělit do několika částí nebo témat a stejně chceme pojmut i připravovanou výstavu. V první části návštěvník uvidí autorčiny „vzpomínky z cest,“ kde zachycuje okamžiky ze svých četných studijních cest především do Francie a Itálie. Nejen, že architekturu umělecky zobrazovala, ale byla i její znalkyně a do svých obrazů vkládala

věrně zobrazené architektonické prvky, které kombinovala a seskupovala do uměleckých koláží. Velmi zajímavou kapitolou tvorby, jež prochází celým uměleckým životem, jsou „Vzpomínky na hudební skladatele 19. a 20. století.“ Ty budou na výstavě také prezentovány. V poslední části výstavy uvidíme díla z kategorie abstraktní tvorby Dany Hlobilové.

Asi nejznámější z tvorby je spolupráce na projektu skleněné Zpívající fontány pro světovou výstavu v Bruselu v roce 1958, za kterou dostala významné ocenění. Na výstavě bude, snad poprvé, prezentován jeden z malířsky pojatých návrhů fontány. Pokud se budete chtít dozvědět více o zajímavém životě Dany Hlobilové nebo si jen prohlédnout její obrazy navštivte připravovanou výstavu nebo některou z doprovodných akcí.

Výstava „Umění žít“ potrvá od 15. února do 16. června 2019. Slavnostní zahájení proběhne 14. února v 17. hodin v prostorách přerovského zámku.

Kamil Lukeš

Přec mé srdce láskou hoří

Vernisáží ve čtvrtek 7. března, se zahájením tradičně v 17 hodin, bude otevřena v prostorách kaple přerovského zámku nová výstava. Další řádky napoví, co všechno se skrývá pod oním netradičním názvem.

Lubomír Vyňuchal

Z psychologického pohledu je láska primární lidskou potřebou, proto je také jedním z nejrozšířenějších námětů v umění, knihách, filmech, divadelních hrách, písních všech žánrů a proč ne také naší výstavy. Možná vám její název připadá poněkud archaický, ale vězte, že se v tomto případě jedná o doslovný přepis jednoho verše z Máchova souboru „Písně“, konkrétně z Písně pod pořadovým číslem 16.

Samotná výstava představuje propojení dvou témat. Tím prvním je osoba již zmíněného českého romantického básníka

Karla Hynka Máchy a zejména jeho stěžejní dílo: Máj.

Druhým tématem je sama láska, respektive její umělecké ztvárnění. V našem případě budou různé podoby lásky prezentovány prostřednictvím sbírkových předmětů Muzea Komenského z oblasti archeologie, uměleckého kovářství a výtvarného umění. Několik exponátů nám zapůjčila také Střední škola řezbářská v Tovačově. K malým bonusům patří rovněž soubor originálů zamilovaných pohlednic odeslaných svým protějškům během první třetiny 20. století. Tuto část výstavy oživí také zarámovaná puzzle s motivy obrazů známých malířů a celá řada citátů slavných osobností na téma „láska“. Připomeneme si jarní lidové

Pokračování na straně 12

zvyky, prvomájové polibky pod rozkvetlým stromem, stavění májek i tradici studentských majálesů.

Stěny zámecké kaple ožijí souborem barevných fotografií Romka Hanzlíka s názvem „Intimní krajina Karla Hynka Máchy“. Pod nimi si ve stolových vitrínách můžete prohlédnout celou řadu nejruznějších vydání Máchova Máje a další drobné exponáty související s osobou tohoto básníka. Hezkou tečkou snad bude Máchův citát k tématu výstavy: „Kdo kdy ve světě vynalezl lásku, který lásky moci ubrání? Ona nezná místa, nezná času, každého si ona podmaní.“

K účelům výstavy byla shromážděna celá řada doprovodného materiálu. Jeho část mohou návštěvníci zaznamenat přímo v expozici ve formě informačních sešitů a jedním z plánovaných výstupů bude také přednáška. Jejím tématem se v úvodu vrátíme na samý začátek knihy Genesis a připomeneme si podle bible první lidský pár, který stvořil Bůh.

Kurátor výstavy na ní představí celou řadu známých i téměř zapomenutých památek či uměleckých děl. Bude mít název „Adam a Eva jako inspirace umělců i řemeslníků napříč staletími“. O jejím termínu vás budeme informovat v dalším vydání Zpravodaje MKP.

Samotná vernisáž se uskuteční ve Slavnostní zámecké síni města Přerova a bude obohacena hudebním vystoupením kapely Spring Trio Band.

Zahájení výstavy, která potrvá až do konce července, se zúčastní také autor fotografií Romek Hanzlík. Ten zde představí rovněž svou samostatnou autorskou výstavu „Romka Hanzlíka Máj“, instalovanou na chodbě druhého patra zámku.

Romka Hanzlíka Máj

Už 183 let je na světě Máj Karla Hynka Máchy, který se nejen tímto dílem, ale i svým, na svou dobu poněkud výstředním, životem vepsal do dějin naší kultury. Slovo literatury by nebylo tak výstižné, protože jeho Máj je i dílem výtvarným a svým způsobem i hudebním. Máj byl ilustrován celou řadou významných českých malířů, byl zhudebněn, zfilmován a nyní se jeho ilustrací stala i fotografie. V roce 2017 totiž vyšel Máj s fotografiemi Romka Hanzlíka, hudebníka a fotografa, který je Máchou, jeho cestami i samotným Májem doslova fascinován. Naše výstava představuje soubor černobílých fotografií, přičemž polovina je focena na digitální fotoaparát a druhá polovina na kinofilm. Její podstatu lze jednoduše vystihnout také slovy amerického spisovatele Williama Faulknera: „Minulost není mrtvá, ona ani ještě neminula.“

Lubomír Vyňuchal

O navázání spolupráce s Romkem Hanzlíkem a o jeho životě i aktivitách jsme na stránkách muzejního zpravodaje již informovali v loňském roce. Nyní ve stručnosti přiblížíme celý máchovský projekt, tedy soubory Máj a Intimní krajina KHM, slovy jeho autora:

„Máchova osobnost a jeho fluidum, které zachycuji přes oblouk dvou století, mě fascinují natolik, že se často vydávám na cesty v Máchových stopách. Na cestách jsem v duchu s ním, procházím identickými místy a přemýšlím o tom, jak sám Mácha prostupoval krajinou a svým tělem rozrážel vzduch. Jak ji vnímal, co cítil, co si o tom zapsal. Mlčím si u toho. Navazuji intimní kontakt se samotným Má-

chou i s krajinou. Domy, hory, stromy, ale i prázdný prostor kolem nás. Ti všichni nemí svědkové života. V sobě, navzdory všem dějinným zvrátům, uchovávají kontinuitu, jejíž součástí jsme i my všichni. A zároveň přemýšlím o tom, co přes ten dvousetletý oblouk vnímám, co cítím a jak to musím na chvíli zapomenout, spojit se s nevědomím, zatajit dech a stisknout spoušť. Pořídím otisk současnosti.

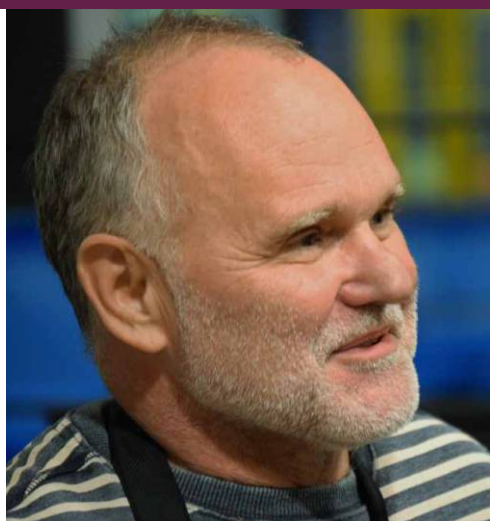
Co je to vlastně současnost? Setina vteřiny uzávěrky fotoaparátu? Současnost se stiskem spouště stane navždy minulostí. Procházím naprosto stejným prostorem jako Mácha, jen přicházím o pouhých 180 let později. Vypadají místa stejně? Jak se proměnila? Proč Máchu zaujala. Jak krajina působila na tehdejšího poutníka a jak působí na poutníka dnes?

Pokračování na následující straně

Putoval jsem podle Máchových zápisků do Benátek, do Krkonoš a na mnohá místa v krajině rakousko-uherské a české a chodil po městské krajině pražské a fotil místa, která Mácha ve svých denících nebo díle zmiňuje nebo se týkají jeho života. Začal jsem víc jezdit do čtyřúhelníku Starý Bernštejn, Bezděz, Ralsko a Houska, kde se Máj odehrává. Celou řadu víkendů jsem zde hledal nějaké obrazy a reflexe. Říkám tomu Máj 21. století. Vždy se tady snažím najít nějaké vizuální a duchovní pojítko mezi roky 1832–1836 a 2016–2019 atd. Tento projekt ukončím teprve tehdy, až nedokážu stisknout spoušť.“

ROMEK (Jaromír) HANZLÍK

(nar. 20. listopadu 1961)

Hudební manažer, kytarista a fotograf.

Mezi léty 1985–1996 byl členem hudební skupiny Už jsme doma. Od roku 1996 až do konce manažerem skupiny Psí vojáci, dále také Plastic People, Jiřího Schmitzera nebo Chantal Poullain. Organizuje Slet bubeníků a Festival nepopulární hudby Eurotrialog Mikulov. Pochází z Teplic, žije v Praze.

Výstava bude již od 1. února instalována na chodbě druhého patra zámku a potrvá až do 8. dubna. Chcete-li se seznámit nejen s neobyčejnými fotografiemi Romka Hanzlíka, ale spatřit i samotného autora a třeba si s ním také pohovořit, přijďte na vernisáž jeho výstavy, která se uskuteční ve čtvrtek 7. března v 17 hodin. Zároveň půjde také o zahájení výstavy „Přec mé srdce láskou hoří“, kde je Romek Hanzlík zastoupen pro změnu barevným souborem máchovských fotografií.

Ohlasy 100leté Republiky

Vychází čtvrtletně. K dostání nejen elektronicky, ale také zdarma v pokladně muzea a v dalších vybraných podnikcích!

100letá Republika se loučí.

A jaká byla po celý rok? No přece báječná!

Muzeum Komenského v Přerově se v roce 2018 stalo z vlastního přičinění hlavním iniciátorem, koordinátorem a odborným garantem celoročních oslav stého výročí Československa v Přerově. Ve spolupráci se Statutárním městem Přerovem se podařilo dosáhnout důstojné a na historických podkladech postavené programové nabídky, do jejíž realizace se díky aktivitě řešitelů projektu podařilo zapojit celou řadu partnerů nejen ze strany příspěvkových orga-

nizací města, ale také spolků, sdružení, jednotlivců a malých i větších regionálních soukromých podniků a firem.

Muzeum samo své aktivity rozdělilo v průběhu roku na dvě části: „100letá Republika. Příběh jednoho města (1918–1948)“, od ledna do července, a „100letá Republika. Příběh jednoho města (1948–1992)“, od srpna do prosince, což jsou nejen názvy dvou na sebe navazujících rozsáhlých výstav muzea, ale také tema-

Pokračování na další straně

Legenda o panelovém městě

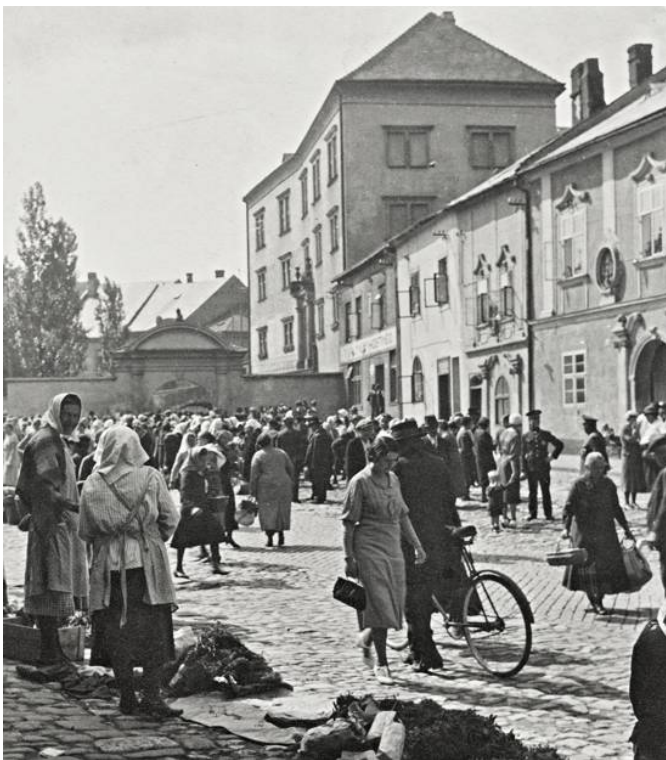
To je název přednášky, se kterou se s Vámi projekt 100letá Republika 15. ledna definitivně rozloučí. Jste tedy srdečně zváni na povídání Mgr. Petra Sehnálka o stavebních proměnách města po 2. světové válce. Značná část druhé poloviny 20. století se v Přerově nesla ve znamení čilého stavebního ruchu. Rostly nové obytné domy, sídliště, administrativní budovy, objekty občanské vybavenosti, průmyslové i dopravní stavby. Nárůst počtu budov byl ovšem vykoupen poměrně rozsáhlou asanační činností, kdy město přišlo o svou tradiční podobu. Zisky i ztráty na „tváři města“, jakož i dobové urbanistické plány, jež ale nakonec nebyly realizovány či značně redukovány, přiblíží na pozadí rozsáhlého obrazového materiálu právě tato přednáška.

Těšíme se na Vás v úterý 15. ledna 2019 v 17 hodin v prostorách Korvinského domu v Přerově, na Horním náměstí 31.

tické okruhy, které chronologicky determinovaly ostatní akce oslav ve městě. Paralelně se zmíněnými muzejními výstavami o životě ve městě probíhaly a doplňovaly historický obraz Přerova další menší výstavy v obou městských galeriích, tematicky řešící výtvarné umění, sport či spolkovou činnost. Do programu projektu se dostaly nejen již tradiční akce, jako jsou např. přerovské hody, ale rovněž se podařilo, díky úspěchu u široké veřejnosti, položit základy nových tradic. Zde lze uvést např. program ke Dni matek nebo Benátskou noc na řece Bečvě – obě akce po mnoha desítkách let opět znovuzkříšené.

Aktivizace občanů na základě odborných podnětů muzea však probíhala i na jiných úrovních. Z těch s trvalou hodnotou nelze vynechat umístění pamětní desky na budově ředitelství Policie ČR přerovským policistům a četníkům, kteří se této vzpomínky dočkali poprvé po více než sedmadesáti letech, nebo symbolické splnění posledního přání legionáře Jana Gayera být pohřben v rodném městě – v roce stého výročí jeho úmrtí byla do Přerova konečně převezena prst z pohřebiště v Samaře a zapracována do pomníku. K obohacení kulturního vyžití ve městě přispělo také vytvoření stálé expozice CO v protiatomovém krytu v místním kině Hvězda.

Trvalou hodnotu má rovněž vydání publikace „100letá Republika. Příběh jednoho města (1918–1992), mapující na pozadí obou muzejních výstav stoletý vývoj Přerova.

Projekt po dobu svého trvání oslovil více než 90 000 návštěvníků, diváků a spolupracovníků, čímž se mu podařilo uskutečnit základní hybnou myšlenku celé akce – vytvoření vstřícných podmínek pro práci jednotlivců na principech pozitivně fungující ob-

čanské společnosti a Muzeum Komenského v Přerově v něm sehrálo klíčovou roli. Nikdy by však těchto výsledků nebylo dosaženo, kdyby se nedostavila podpora občanů ať již z řad návštěvníků, sympatizantů či spolupracovníků v místních sdruženích, spolicích a firmách a všem těmto lidem patří náš neskonaleý dík. Věříme, že pozitiva, která sebou projekt „100letá Republika“ přinesl, ať již na polí nově vzniklé spolupráce či nových aktivit ve městě, nezůstanou pouze u výročního roku, ale budou trvalou připomínkou naší činnosti i v letech budoucích.

(krseh)

**Čtvrtletník v tištěné podobě stále k dostání též v Echocafé v Kratochvilově ulici č.7.
Otevřeno v pondělí až pátek od 9 do 22 hodin. Telefon 605 592 694.**

Ledaři na řece Bečvě na začátku 40. let.

Velké odklizení sněhu v prostoru před nádražím na Husově ulici někdy v 1. polovině 60. let. Za posímmutí stojí přívěs, sloužící tehdy ke zvýšení přepravní kapacity autobusů.

Hokejisté SK Přerov při zápase na ledě umělého kluziště za Šířavou

Počátky přerovského hokeje ve 20. letech, tzv. bandy hokej.

Bohatá sněhová nadílka na Dolním náměstí (dnes náměstí TGM) počátkem 60. let a zároveň pravděpodobně jeden z posledních snímků zasněžené severní fronty domů nám připomíná malebnost tehdejšího náměstí před asanací a postavením budovy Okresního stavebního podniku (dnes budova EMOS).

*Romanticky zasněžená lavička na pozadí rozestavěné
ubytovny Chemik na konci nábřeží PFB
ve 2. polovině 60. let,*

*Rodinná idyla na náměstí Přerovského povstání, jak zněl
jeden z mnoha historických názvů dnešního náměstí TGM.
Snímek z poloviny 70. let.*

*Zatímco starbaři již netrpělivě čekají, až poleví zima,
aby definitivně dali Žerotínovu náměstí novou tvář...*

Pozor! Klouže to!

*Ale ani sníh a led neodradil Přerovany od aktivní účasti
na demonstracích pro podporu revolučních změn v roce 1989.
Tak hlavně, abychom neuklouzli i v letech následujících!*

PŘEROVSKÉ ZIMY

*...pro děti byla, je a bude sněhová nadílka vítaným
zpestřením a prostorem pro zábavu.*

*Zálubu dětí v zimních sportech a hrách ostatně
dokládá i snímek z roku 1929, roku skutečně
rekordní zimy. Zde je můžeme pozorovat při
sáňkování na Želátovské silnici.*

100 **Přerov**
letá
Republika 1918-2018

KALENDÁRIUM

neboli

CO VÁS MŮŽE ZAJÍMAT...

11. 1. od 16.00 výtvarná dílna **Mokré plstění – hedvábná šála**. Přihlášky a informace na mailu kosturova@prerovmuzeum.cz nebo tel. 581 219 910 kl. 12. ORNIS.

12. 1. **Mezinárodní sčítání vodního ptactva**. Ornitologická exkurze ORNIS. Tlumačov, Hulín.

15. 1. od 17.00 přednáška Mgr. Petra Sehnálka **Legenda o panelovém městě** v rámci projektu 100letá Republika. Příběh jednoho města. Vstupné 10 Kč. Korvínský dům.

22. 1. od 17.00 přednáška Mgr. Evy Vaníčkové **Rekonstrukce podoby pravěkých lidí moderními metodami**. Doprovodný program k výstavě Příběhy z pravěku. Vstupné 10 Kč. Korvínský dům.

5. 2. od 9.00 **Vernisáž výstavy prací výtvarné soutěže pro děti Českého zahrádkářského svazu a vyhlášení vítězů**. ORNIS.

8. 2. od 16.00 do 19.00 výtvarná dílna **Skleněná vitráž**. Přihlášky a informace na tel. 581 219 910 kl. 12 nebo mailu kosturova@prerovmuzeum.cz. ORNIS.

12. 2. od 17.00 **Komentovaná prohlídka výstavy Příběhy z pravěku**. Vstupné 60/30 Kč. Přerovský zámek.

14. 2. od 17.00 vernisáž výstavy **Umění žít – Dana Hlobilová**. Slavnostní zámecká síň města Přerova.

21. 2. od 16.30 **Až se jaro zeptá**. Výroba ptáčích budek. Přihlášky a informace na mailu kosturova@prerovmuzeum.cz nebo na tel. 581 219 910 kl. 12. ORNIS.

7. 3. od 17.00 vernisáž výstav **Přec mé srdce láskou hoří a Romek Hanzlík: Máj**. Slavnostní zámecká síň města Přerova.

7. 3. od 16.30 **Soví noc**. Přednáška s ukázkou zvířat ze záchranné stanice. Více informací získáte na www.ornis.cz. ORNIS.

12. 3. od 17.00 přednáška Mgr. Petra Kostrhuna, PhD. **Pravěk a umění v literatuře a filmu**. Doprovodný program k výstavě příběhy z Pravěku. Vstupné 10 Kč. Korvínský dům.

15. 3. od 16.30 výtvarná dílna **Drátování - věšáček ze dřeva a drátu**. Více informací na www.ornis.cz. ORNIS.

19. 3. od 17.00 přednáška Mgr. Petra Sehnálka **Přerov a německá okupace v březnu 1939**. Vstupné 10 Kč. Korvínský dům.

ZPRAVODAJ MUZEA KOMENSKÉHO V PŘEROVĚ LEDEN-BŘEZEN 2019

Texty: Aleš Drechsler, Radim Himmler, Helena Kovářová, Kamil Lukeš, Romana Nitková, Petr Sehnálek, Kristina Sehnálková, Zdeněk Schenk, Markéta Straková a Lubomír Vyňuchal

Foto: archiv Muzea Komenského v Přerově, SoKA Přerov, Romek Hanzlík, Lubomír Vyňuchal a Zdeněk Schenk

Redakce a grafická úprava: Kristina Sehnálková

Vydalo Muzeum Komenského v Přerově, p.o., Horní nám. 7/7, 750 02 Přerov I - Město, Přerov IČO: 00097969.

Zaregistrováno Ministerstvem kultury ČR pod zn. MK ČRE21496.

Příští číslo vyjde 1. dubna 2019

V rámci akcí pořádaných Muzeem Komenského v Přerově, p.o., budou pořizovány obrazové a zvukové záznamy za účelem prezentace organizátora akce. Muzeum Komenského v Přerově, p.o., nenese odpovědnost za záznamy pořízené a zveřejněné jinými subjekty.

http://www.prerovmuzeum.cz/img/muzeum/GDPR/2018_05_informace_o_zpracovani_osobnich_udaju_web.pdf

Muzeum Komenského v Přerově je zřízeno a financováno Olomouckým krajem.

múzeum
KOMENSKÉHO
V PŘEROVĚ